

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indólt Hétszöb, Kedden, December 6-dik napján, 1814-dik esztendőben

Spanyol Ország.

A' Madritti magános levelek (igy szoll a' *Gazette de France*, Párisi Journalnak 22-dik Novemberi darabja) azt hirdetik, hogy a' most uralkodó Fels. Spanyol király' VII-dik Ferdinánd, a' maga törvényes dolgokra ügyelő minísterét *Macanáz Pétert* fogságra vitette. A' *Bajonnei* magános levelek is megerősítik e' dolgot. A' *Gazette de France* azt beszéli erről a' miníster-ről, hogy ő midőn Frantzia országban *Valenceyban* fogságba volt volna, ő neki titkokója volt, 's véle együtt szabadságba helyeztetvén és minísterre tétetvén, azon circularis leveleket, mellyek által sok nevezetes familiák veszedelembé taszítottak, ő készítette ki, 's ő erősítette meg a' maga keze aláírása által.

Erről a' történetről a' *Journal des Debates* nevezetű Párisi újságlevél, a' Madritti levelek után következőképen szoll November 7-dik napján, ő Katolika Felsége úgymond, a' nevezett törvényes és belső dolgokra ügyelő minísterhez *Macanáz Péter*hez menvén, minden minísterialis irásait lepetvétellette, 's magát a' miníster a' tömlötzbe küldötte. Erről a' történetről Madritban sokfeleképen beszélnek, közönségen azt hiszik, hogy azon munkát, melly *Amorose* tizm alatt Párisba kijött, és a' mellyben *Bounaparte József* volt ki-

rály alatt több ízben hivatalt keresett, a' nevezett miníster lett volna a' szerzője. Más Madritti tudósítások azt tartják, hogy *Cocoquiz* Kánonok vádolta volna el a' nevezett miníster, sőt hogy *Cevalloz Pedro* ur ellenis kikelvén, azt eszközlötte, hogy őtet a' király megfogassa, 's tömlötzbe vetesse. Azt a' királyi parantsolatot, mellyet ezen miníster ellen a' király kiadott, az egész Státustanáts hathatósan ellene tette. A' király végtére vissza huzta, és szellyeltépe. — Az *Ataluni dela Mancha* nevezetű újságleveleknek utolsó Októberi darabjában írátik, hogy rövid idő mulva egynéhány *Liberalesek* (az az Libertinusok; a' kik a' vallás dolgában igen hidegek lévén tsak azoknak a' tikkelyeknek adnak hitelt, a' mellyek nékiek tetznek) kifognak e' világból végeztetni.

Azok a' Spanyol hadi tiszsek, a' kik *Mina* Generálissal valamelly szövetségben voltak, nem régiben megfogottatván gályákra küldettek. Egyébként Navarrában nagy tsendesség van. A' negyedik armádának főhadiszállása *Tolosába* tétetett által, néhány batallionok *Kastellóból* az *Ebro* folyóviz jobb partjára marsiroztak; a' Kadixzi magános levelek azt tartják, hogy ott a' ragadó nyavalyának semmi nyoma nem találtatik.

Nagy Britannia.

A' közelebbi postanapon tett ígérötünk

X *

szerint előadjuk azokat, amiket az Anglia Országi finansziális miniszter *Wansittart* azon ország jövedelméről és költségeiről az Alsó-Parlamentom 8. dik Novemberi ülésében elő hordott, A' mult 1813. dik esztendőnek utolsó fertályában *ugymond* tizen-nyolcz milliom, ötszáz harmincz nyolcz ezer font sterlingre ment az ország jövedelme; Otóber tizedik napjáig, tizenkilentz milliom harmincz nyolcz ezer font sterlingre, és így az egész Otóber hónapban hatvan milliom, nyolczszáz hetven hat ezer font sterlingre; következésképen két milliom hatszáz font sterlinggel többre, mint 1812. dik esztendőben — Ugyan azon esztendőben a' Vámokból tíz milliom száz hatvan két ezer font st. a' jelenvaló 1814. dik esztendőben tizenkét milliom negy száz huszon három ezer font St. következésképen két milliom két száz ötven hat ezer font St. több mint a' mult esztendőben. Ebben az 1814. dik esztendőben két annyira ment a' Status jövedelme, mint az elmúlt két esztendőben, melyet a' következő táblából e'ként mutatott meg:

- 1). 1812. ik esztend. ment 11,446,00 f. st.
  - 2). 1813. dik esztend. — 18,96.000. f. st.
  - 3). 1814. dik esztend. — 26,88.000. f. st.
- következésképen tsak nem két annyira mint két esztendővel ennekelötte.

Mind ezekre ezt jegyzettemeg a' Londoni gazdag szerfőző *Whitbread's* véte együtt más tagjai is az Alsó-Parlamentomnak: Hogyha, úgy mond, ily sok jövedelme volt az Angliai Statusnak, mi az oka hogy megis szüntelen pénz nélkül szűkölködött, és minden esztendőben ujjabbujjabb adósságot csinált? — Ennek az oka, felele a' finanszi miniszter, a' volt, hogy mindenkor a' hátramarad adósságot és interest; kellett fizetoi, melly a' Statusnak rendes jövedelmét sokkal felülhaladta, hogy a' frantzia nemzet ellen indított hadakozásra az Európai hadakozó fejedelmeknek mindenkor sok segedelempenzt kellett küldeni, hogy a' német országban, és Belgiumban volt

hadinépünknek tartása, ruháztatása, fegyvere és hadi eszközei mindenkor sok költséget kívántak, nem említvén azt a' nagy summapénzt, a' mellyet az Északi Amerikai Szabad Statusokkal való hadakozásra kívántatott. Végtere arra, a' mit *Whitbread* ur a' Hannoverai Valasztó-Fejedelemségnek királyságra lett által változtatásáról megjegyzett, következésképen felelték; a' Német Országi Valasztó Fejedelemségek közül tsak a' Hannoverai volt még hátra, melly királyságra nem lépett volna (a' Haszen-Casseli Val. Fejedelemség mai napiglanis azon állapotjában vagon), minekutánna a' Német birodalomaak Valasztó jussa egészen megszűnt, és minden Német országi fejedelmek magoknak tetsző titulus vettekfel: valósággal nem lehetett a' Hannoverai Valasztó fejedelmnek roz nevű venni, hogy ós a' maga rangját megakarta tartani. A' Würtembergi hertzeg sokkal ifiabb Val. Fejedelem volt; mégis mindazáltal már egynéhány esztendővel ennekelötte királyi méltóságra lépett, sőt a' mi több, magok az Európai hatalmasabb uralkodó fejedelmek is unszoltak a' Hannoverai Val. Fejedelmet arra, hogy annál fogva az az alkotmány, a' mellyet ók a' bekességnek állandóságára, és Európaak tseudességére nézve szükségesnek lenni ítélték, előmenetelesebb lehessen.

Minekutánna mind a' Felső- mind a' Alsó-Parlamentum ülésében sok fontos eltervetések tétettek volna, az uralkodó Hertzegnek küldendő köszönő levél ellen; végtere mind a' két Parlamentumnak tagjai megegyeztek abban, hogy, annak a' Fejedelmnek mind régi mind az utolsó esztendőben mutatott érdemei méltók arra, hogy azt miveljék, következésképen mind a' két Parlamentum végbe vitte azon köteleességét, a' mellyekre következőképen felelt az Uralkodó Hertzeg, még pedig elsőbhen a' F. Parlamentumnak: *Lord Uraim! Köszönöm, hogy Kigyelme-tek híven és engedelmesen felelték az en*

oráztómra. Erőssen bizakodom abban, hogy Kigyelmeitek annak a' háborúnak folytatásában, melyet nem mi, hanem az Amerikai Szabad Státusok kezdtetek el, mind addig határozatosan fognak engemet segíteni, míg én azt dicsőítősen elvégzem. Felelte örvendek azon helyes érzésen, melyet Kigyelmeitek azon fontos tárgyra nézve ki nyilatkoztattak, melyet én előbeszéltem, és a' mellyre én a' Kigyelmeitek figyelmetességét vontam; megvagyok arról győződve, hogy Kigyelmeitek az Ó Kir. Felsege Státusainak közboldogságát és a' Státus tagjainak szerentséjét előmenetelíteni el nem mulatják.

Az Alsó-Parlamentom köszönő levelére következő módon felelt a' Kormányzó Hertzeg: Uraim! Köszönettel vettem a' Kigyelmeitek hív és engedelmes bálaadó levelét; azok az indulatok, melyek abban foglaltatnak, új tanúbizonyosságai annak a' drága hajlandóságnak, melyet Kigyelmeitek Ó Kir. Felsege eránt nyilvánvalóvá tettek, és azon tiszteletnek 's betsületnek, melyet az Alsó-Parlamentomnak tagjait már régtől fogva megkülönböztette másoktól. Egyedül e' volt az az eszköz, a' melly által a' mi Hazánk a' dicsőségnek arra a' fő poltzára emeltetett, a' melly azt a' jelenvaló időben e' világnak minden népei felett felmagasztalta.

Nem csak a' Berliini, hanem a' Londoni Journalisták is bosszonzkodással panaszkodnak az Afrikai haramiatársaságok ellen. Nevezetesen a' *Morning Chronicle* nevezetű újságlevelnek írója így szoll: Az Algiriások még mostis folytatják az ó tolvajtscelekedeteket, az Altonai *Doris* nevezetű hajó az *Alicanthei* kikötő helybe vezettté, minekutánna annakelőtte az Afrikai tolvajok által elraboltatván minden portékáitól megfosztatott volna, még a' Hajós-Kapitány is a' magabútorjaitól. Melly nagy gyalázatjára szolgál ez, úgy mond, a' nevezett Londoni journal, az Európai kormányzóknak, ezt a' gonoszságot és bossz-

szúságot elszanvedni? A' rabszolgákkal való kereskedés nagy bosszúságot gerjeszt mi bennünk; nem annyi-e ez, mintba látomban ökis Zelybehagnák azt, hogy ezek az Muselmanok a' mi szemeknk előtt a' keresztényeket rabszolgaságra hirtzoliák? Talán ugyan nem tudja azt az Angliai Nemzet, hogy az Olaszországi lakosok miniket okoznak, hogy ezek a' semmire kellő haramják már régen elnemtöröltettek? Azt mondják az Olaszok, hogy mi behunytt szemekkel nézzük, hogy ezek a' tengeri haramják az Olaszországi kereskedő hajókat egymásután elrabolják, és tengeri kereskedéseket egészen a' mi kezünkbe jatszodják. Ha sziate nem egészen helyes ez a' vád azt mindazáltal nem tagadhatjuk, hogy minékünk az Afrikai haramják esztendőnként adót fizetnek azért, hogy őket zsákmányozó állapotjokban ne akadályoztassuk, és hogy más Európai hatalmasságoknak jobbagyaikat a' közép tengerben való hajózáásban késleltessék.

Svédzia Ország.

A' Hamburgi újságlevelék, a' Stockholmi journalok után, a' következő tárgyakat tettek közönségesékké November 11-dik napján: Tegnap, ugymond, *Rezetterskjold*, és *Horst* Obersterek azt a' hírt hozták hozzánk, hogy a' Norvégiai Karok és Rendek azon hónap 4-dik napján a' Svédziai királyt XIII-dik Károlyt uralkodó Fejedelmeknek megésmérték, és kiis hirdették, 's annál fogva Országjokat Svédziával öszve kaptoltatták. Ezt a' hírt elben a' Városban, ugymint, Stockholmiban tegnap 128 ágyulövéssel hirdettette-ki a' Kormányzó, 's estére az egész várost kivilágosította — A' Svédziai koronahertzeg a' Norvégiai károktól és rendektől meghívattatván azon Ország fővárosába Christianiába, nagy pompával menthé. A' Bergeni, nevezetesen pedig a' Drontheimi kerületekben, még a' Mossi megegyezés után is nagy hajlandóságot mutattak Hertzeg Kresztély eránt, hanem meghalván, hogy

a' Norvégiai Országi Karok és Rendek a' Svétzia Országgal való öszvekaptsoltatásokat, helybehagyták 's kiis hírdették, ók is letsendesedtek; kivalképen *Brün* Püspök: igen nagy eszköz volt a' tsendességnek helyreállítatásában.

A' közönséges hírek szerint noha Norvégia Ország Svétzia Országgal örökösen öszvekaptsoltatott: mégis mindazáltal Norvégiának különös kormányja, különös fiantsziája, különös hadiseregei és védelmező alkotmánya, és különös törvénytevő széke fog lenni. Minden polgári tisztségek, és minden hadi hivatalokra születt Norvégiának fognak emeltetni. Hogy ha valamely külső ellenség Svétziát megtámadja, ennek segítségére leszen Norvégia, és ugy tekintvén Svétziának veszedelmét mint magáért, azt elhárítani igyekezik egész erejével; ellenben hogyha Svétzia támad meg más országot, az Norvégiai Karoknak és Rendeknek szabad tetszéséktől fog függeni, Svétziát segiteni vagy nem segiteni.

Német Ország.

A' *Lüttichi* közönséges ujságlevelében illy jegyzések teteinek: A' Német Országi uj Cnnfoederatio az az öszveszövetkezés, ugy mond, a' Bétsi Congressusnak igen fontos tárgya. A' Belgák, a' Hollandusok, és a' Rajna vizének bal partján fekvő Német Országi kerületek jól érzik, melly nagy hasznokra szolgálna nekik, ha azok s' tartományok, mellyek hajdan Német Országnek részei voltak, nevezetesen a' Burgundiai kerület, melly hajdan az Austriai Belgiumtis magában foglalta, azokkal öszvekaptsoltatna. Annak lakosi még most sem felejtetik el azt a' boldog időt, a' mellyben ók akkor éltek, és azokat a' nagy hasznokat, a' mellyekben akkor részesültek. A' dolgoknak jelenvaló környülállásai közt mindenkor szükséges leszen Belgiumnak Frantzia Ország felé való határjait megerősíteni, és ezen két Ország közt egynehány erősségeket felállita-

ni. Ez az uj uralkodó Fejedelem a' ki a' Rajna, és az éjszak tenger közt fekvő szép országon való uralkodásra hivatott, mindenkor bátrabb lehetne, és hatalmának 's másoktól való nemfüggésének bizonyosabb zálogát bírhatná, ha azok a' szép kerületek, mellyek hajdan a' Burgundiai kerülettel öszve voltak kaptsoltatva, most Német országgal egyesítettének. Az abból folyó politika hasznokat elmellözvén, az a' nagy haszna lenne a' Belgiumi nemességnek, hogy ha a' *Monsi*, *Nivellesi*, és *Andernachi* Intézetek helyre nem állíthatatának, gyermekeiket a' Német Országi Institutumokba, a' nevelés végett bé vitetnék.

Szövetséges Belgium.

A' Brüsseli tudósítások, mellyeket a' Frankfurti ujságok 26-dik darabjában olvasni lehet, ezt tartják: bizonyos külfölből tudjuk, úgy mond, hogy Belgiumnak (értyük az Austriai Belgiumot) Hollandiával való öszvekaptsoltatása nem olly módon fog végbe vitetödni, mint a' miképen ekkorig híresztették. Mind a' két Országon egy fejedelem fog uralkodni; mind a' két ország egyenlő erővel fogja a' közterhet viselni, mind a' kettőnek hátorságaért, és másol való nem függéséért egyenlőképen vigyázni, 's azt fenntartani igyekezni: mindazáltal mind a' kettő különös törvények által fog igazgattatni, és mind a' kettő oly igazgatás formáját fog magának választani, melly mind a' kettőnek legjobbnak 's legalkalmasabbnak lenni láttatik.

„Ez a' bölts és jól megfontolt gondolat tökéletes és eleven megelegetéssel vétetödött; mivel noha a' Hollandusok és Belgák egy törzsöktől vették legyen is eredeteket, noha mind a' kettőnek nyelve közt nagy egyenlőség vagon, és mind a' kettőnek gondolkodásamödjé egy másol nem sokat különbözik; mindazáltal azt sem lehet tagadni, hogy Vallások közt nagy külömbség van (a' szövetséges Belgák a' protestans valláson, az Austriai Belgium

lakosi pedig Katolika valláson vannak) és mind a két nemzet közt villongások tapasztalhatnának, mellyek a régibb időkől vették eredetüket. Ugy tetszik, mintha a természet maga határt vont volna e két nemzet közt; hogy ez úgy legyen, sok próbákkal meglehet mutatni, nevezetesen az által hogy a *Skáldis* folyóvíze e két Országot egymástól elválasztja.

A Belgáknak magános hasznokis akadályoztatya az ő egymással való szoros szövetségeket és egyességeket. A Belgák attól félnek, hogy időjártával az ő ipariá-jokat és kereskedéseket a Hollandusok magokévá fogják tenni. A szövetség a Belgáknak meghehetsülhetetlen kikötőhelyeik, számos kereskedő hajóik, messze kiterjedt kereskedésbeli egyességek, és fellelte sok tüke pénznek van: e szerint a Belgák csak Factorjai iennének a Hollandusoknak, és mind a két nemzet azon iparkodna, hogy a maga hasznát előmenetelíthesse, 's egyik a másikat lenyomhassa.

B é t s .

A Fels. Dániai Király Ó Cs.'s Apost. Kir. Felségét a mi kegyelmes Urunkat a Dánia Országi *Elefant Vitézi Rendnek* tagjává tenni, 's annak tizmerével ő Felségét megtisztelni különös szerentséjének tartotta. Melly költsönös barátságunk vizszoizására Eő Dániai kir. Felségét a Sz. István Apost. Király Rendjének nagy keresztes tagjává nevezni méltóztatott F. Urunk.

A mult November 17-dik napján ez a kegyes életü fejedelem t. i. a Dániai király a maga udvari Tisztjeivel, és ugyan azon hólnap 30 dik napján, az uralkodó Orosz Császárné Udvari Dámáival és Tisztjeivel együtt a Cs. Kir. Udvari fő pénzverő mőhelyt meglátogatták. Mind a két Felségeket a pénzverő épület kapujánál, Cs. kir. Titkos Tanácsos, és azon hivatalnak Al-Előlőljő *Báró Leithner* és Cs. kir. Udvari Tanácsos, és azon hivatalnak Referense *Nemes Lichtenfels* nagy megalázó-

dással fogadták, a pénzverő mőhelybe bevitték, annak minden ágait megmőgatták, és a pénzverésnek módjait megmőgatták, mellyet igen kegyelmesen venni méltóztatnak Ó Cs. és kir. Felségek. E meglévén méltóztatnak Ó Cs. és kir. Felségek az ő Felségeknak Bétsben való jelenléteknak emlékezetére veretett emlékeztető pénznek veréséhez, a régi szokás szerint, önnön magok nyúlni, 's azt elvégezni. Ezen emlékeztető pénznek első oldalára, t. i. a Dániai F. Király pénzen ezen szók vannak felverve, *Fridericus VI Daniae Rex*, az az *VI-dik Fridrik Dániai Király*. A hátulsó oldalára: *Mense Octobri 1814*, az az, *October hónapjában 1814-dik esztendőben*, két palma ágakkal, és ezen körülírással: *Viennam praesentia ornat*, az az Béts városát jelenlétével ekesíti — A Fels. Orosz Császárné jelenlétének emlékezetére veretett pénznek jobb oldalán ezek a szók olvastatnak: *Elisabetha Alexiewna, Alexandri Russorum Imperatoris Coniux*, az az *Alexiewna Ersebet Sándor Orosz Császárnak Felesége*; a hátulsó részén, rózsákból kötött koszoru közt ezek a szók olvastatnak: *Vindobonam praesentia ornat. Mense Octobri 1814*, az az, Béts városát a maga jelenlétével ekesíti. Oktober hólnapjában, 1814-dikben — E mellett azon emlékeztető pénzeken, mellyek a Lipslai ütközetnek és a Párisban szerzett békességnek örökké maradandó emlékezetére veretettek, Ó kir. és Cs. Felségeknak béműtatattak.

A Fels. kir. Magyar Cancelláriának egy igen érdemes, és sok virtusokkal ekeskedő tagját, Rátki és Salamonfai *Bartholdesky János*, kir. Tanácsos Urat, a Fels. M. kir. Cancelláriának Titoknokját, azon sok érdemeire nézve, mellyeket magának számos esztendők alatt gyűjtött, azou Fels. Cancelláriának Referendáriusává, és Udvari Tanácsossá tenni méltóztatott F. Urunk.

Frantzia Ország.

A mult November 21-dik napján a

első dolgokra ügyelő ministert a' Deputátusok avagy az Alsó-Parlamentumnak ülésén megjelolevén két törvényes projectumot mutatott be, ugymint a' Cassatiót érdeklő törvényszékek organizációját, azon törvényszék tagjait annak előlülőjével együtt, mellynek tagjai 42 személyre határoztattak meg. Ennek a' törvényszékek tagjai 1815 dik esztendőnek Aprilis első napjától fogva a' több törvényes székeknek tagjai között fognak választani, még pedig olyanok a' kik életeknek 40 esztendeit már felyülbaladták — A' második törvényes projectum a' *Montbeliard*, és *Audincourti* Kantonokót érdeklit, mellyek a' Felső Rhénsi osztályoktól választatván, a' *Doubsi* osztályal egyestettek.

A' Frantzia királynak 10-dik Novemberi rendelése szerint a' Frantzia országhoz tartozó Korszikai szigetben való bátorságnak; és jó rendeknek feuntartásokra nézve két batallion gyalogság állittatott fel, melly egészen odavaló születésű legényekből áll, és a' mellyek Korszikai vadász-seregeknek fognak nevezetni. Az első batallion *Bastában*, a' második *Ajaccióban* fog őrizeten lenni.

A' Deputátusoknak 18-ik Novemberi gyűlésében, a' Kir. Koronajövedelméről való beszéd tovább is folytatódott. Az A. Parlamentumnak legtöbb tagjai ellenzettek azt, a' mit a' kirendelt Commissio a' nádméznek Frantzia Országba való béviteléről, és a' sóra vetett vámról rendelt vala, a' mit a' Felső Parlamentum a' gabonának kihordásáról rendelt vala, helybehatagott.

A' nyomtatásbéli szabadságra nézve egy Commissio nevezetett ki, mellyben a' Felső Parlamentum tagjai között hárman,

az A. Parlamentumból is hárman, és a' Kir. Commissariusok között is hármannevezettek ki. Az utolsónak neveik már tudva vannak, t. i. Pasquier, Malcor és Cuvier Státus Tanácsosok. Az Aarai újságlevelek szerint a' Bretagnai úton Versaillától négy mértöldnyire 114 gályák szöktek el a' vezérnek keze között, és a' körül belől fekvő vidéken szeltyedtek el. Az azon gályákon volt gonosztévők az erdőbe rejtették el magokat; de mivel a' szomszéd közösségek mindjárt készek voltak azoknak nyomozásokra 5 vagy 6 emberen kívül mindnyájan kézbe kerültek.

A' mult November 20 dik napján a' Frantzia Monsieur (a' Fr. Királynak testvér öttse, a' volt Artésiai Gróf) Gróf Dessolles társaságában, a' Vendomei piacon, a' hol t. i. néhai Napoleón Császár emlékezetére egy oszlop volt felemelve, megjelenvén, a' nemzeti testőrző katonaságot meg mustrálta. Ó Kir. Hertzegségét sok Generalisok követték, és az ott volt hadiseregek nagy örömkialtással fogadták. Ó kir. Hertzegsége a' kiállott hadiseregek előtt fel a' alá lovagolván megelégedéssel szemelte a' jelenvölt hadiseregeket. Ezen alkalmatossággal sok esedező levelek nyujtattak be ó Kir. Hertzegségének, mellyeket igen kegyelmesen fogadott. — Kiváltképen a' lovas Nemzeti gardisták nagyon megtettettek, szép formaruhájok, és jó fegyverben való gyakorlásokra nézve ó Kir. Hertzegségének. A' mustrának végződése után paripájára ülven ó Kir. Hertzegsége, az ott kiállított hadisereget, maga előtt elmarsirozni parantsolta.

Annak végződése után a' Kir. lakhelybe vissza ment.

Dec. 3-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 255 5/8 forintot Váltószedulában. Egy Cs. aranyért 11 forintot 48 hrt.